

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a opta)

19 mai 2010 *

În cauza T-19/05,

Boliden AB, cu sediul în Stockholm (Suedia),

Outokumpu Copper Fabrication AB, fostă Boliden Fabrication AB, cu sediul în Västerås (Suedia),

Outokumpu Copper BCZ SA, fostă Boliden Cuivre & Zinc SA, cu sediul în Liège (Belgia),

reprezentate inițial de C. Wetter și O. Rislund și ulterior de Wetter și M. Johansson, avocați,

reclamante,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de domnii É. Gippini Fournier și S. Noë, în calitate de agenți,

pârâtă,

* Limba de procedură: engleza.

având ca obiect, în primul rând, o cerere de anulare a articolului 1 literele (a)-(c) din Decizia C(2004) 2826 a Comisiei din 3 septembrie 2004 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul COMP/E-1/38.069 – Tuburi sanitare din cupru) în măsura în care se constată că reclamantele au participat la o încălcare între 1 iulie 1995 și 27 august 1998, precum și între 10 decembrie 1998 și 7 octombrie 1999, în al doilea rând, o cerere de reducere a cuantumului amenzii aplicate reclamantelor prin această decizie și, în al treilea rând, o cerere reconvențională a Comisiei de majorare a cuantumului menționat,

TRIBUNALUL (Camera a opta),

compus din doamna M. E. Martins Ribeiro, președinte, domnii S. Papasavvas și N. Wahl (raportor), judecători,

grefier: doamna C. Kantza, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 4 noiembrie 2008,

pronunță prezenta

Hotărâre

Istoricul cauzei

- 1 Reclamantele, Outokumpu Copper Fabrication AB (fostă Boliden Fabrication AB), Outokumpu Copper BCZ SA (fostă Boliden Cuivre & Zinc SA) și Boliden AB fac parte din grupul Boliden, a cărui societate-mamă, Boliden, este o societate de drept suedez, cotate la Bursa din Stockholom (Suedia), care are sedii în Europa și în Canada. Grupul este specializat, printre altele, în exploatarea minieră, în prelucrarea și vânzarea de metale și de produse minerale, în principal cuprul și zincul.

1. *Procedura administrativă*

- 2 În urma unor informații comunicate de Mueller Industries Inc. (denumită în continuare „Mueller”) în ianuarie 2001, Comisia Comunităților Europene a efectuat, în martie 2001, verificări inopinate în incintele mai multor întreprinderi active în sectorul tuburilor din cupru, în temeiul articolului 14 din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81 CE] și [82 CE] (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3).

- 3 La 9 și la 10 aprilie 2001 au fost efectuate verificări suplimentare în incintele KME Germany AG (fostă KM Europa Metal AG), precum și ale Outokumpu Oyj și Luvata Oy (fostă Outokumpu Copper Products Oy) (denumite în continuare, împreună, „grupul Outokumpu”). La 9 aprilie 2001, Outokumpu a prezentat Comisiei o ofertă de cooperare în temeiul Comunicării Comisiei privind neaplicarea de amenzi sau reducerea cuantumului acestora în cauzele având ca obiect înțelegeri (JO 1996, C 207, p. 4, denumită în continuare „comunicarea privind cooperarea din 1996”), atât pentru tuburile industriale, cât și pentru tuburile sanitare. În urma unor verificări suplimentare, Comisia a scindat investigația privind tuburile din cupru în trei proceduri distincte, și anume cazul COMP/E-1/38.069 (Tuburi sanitare din cupru), cazul COMP/E-1/38.121 (Racorduri) și cazul COMP/E-1/38.240 (Tuburi industriale).

- 4 Prin scrisoarea din 30 mai 2001, grupul Outokumpu a transmis Comisiei un memoriu, însoțit de un anumit număr de anexe, în care descria sectorul tuburilor din cupru și acordurile coluzive în legătură cu acesta.

- 5 La 5 iunie 2002, în cadrul cauzului COMP/E-1/38.240 (Tuburi industriale), au avut loc întâlniri privind oferta de cooperare făcută de grupul Outokumpu, la inițiativa Comisiei, cu reprezentanți ai acestei întreprinderi. Aceasta din urmă a arătat de asemenea că era dispusă să permită Comisiei să chestioneze membrii personalului său implicați în acordurile vizate de cazul COMP/E-1/38.069 (Tuburi sanitare din cupru).

- 6 În iulie 2002, în cadrul cauzului COMP/E-1/38.240 (Tuburi industriale), în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17, Comisia, pe de o parte, a formulat solicitări

de informații suplimentare adresate Wieland-Werke AG (denumită în continuare „Wieland”) și grupului KME [compus din KME Germany, KME France SAS (fostă Tréfinmétaux SA) și KME Italy SpA (fostă Europa Metalli SpA)] și, pe de altă parte, a invitat grupul Outokumpu să îi comunice informații suplimentare. La 15 octombrie 2002, grupul KME a răspuns la solicitarea de informații menționată. Răspunsul său conținea atât o declarație, cât și o cerere prin care solicita să beneficieze de aplicarea comunicării privind cooperarea din 1996 în cadrul cazului COMP/E-1/38.069 (Tuburi sanitare din cupru). În plus, grupul KME a permis Comisiei să utilizeze toate informațiile furnizate în cadrul cazului COMP/E-1/38.240 (Tuburi industriale) în cazul COMP/E-1/38.069 (Tuburi sanitare din cupru).

- 7 La 23 ianuarie 2003, Wieland a comunicat Comisiei o declarație care cuprindea o cerere prin care solicita să beneficieze, în cadrul cazului COMP/E-1/38.069 (Tuburi sanitare din cupru), de aplicarea comunicării privind cooperarea din 1996.
- 8 În cadrul cazului COMP/E-1/38.069 (Tuburi sanitare din cupru), Comisia a adresat, la 3 martie 2003, solicitări de informații grupului Boliden, societății HME Nederland BV (denumită în continuare „HME”) și societății Chalkor AE Epexergias Metallon (denumită în continuare „Chalkor”), precum și, la 20 martie 2003, grupului IMI (compus din IMI plc, IMI Kynoch Ltd și Yorkshire Copper Tube).
- 9 La 9 aprilie 2003, reprezentanții Chalkor au avut o întâlnire cu reprezentanții Comisiei și au solicitat, în cadrul cazului COMP/E-1/38.069 (Tuburi sanitare din cupru), aplicarea comunicării privind cooperarea din 1996.
- 10 La 29 august 2003, Comisia a adoptat, în cazul COMP/E-1/38.069 (Tuburi sanitare din cupru), o comunicare privind obiecțiunile adresată societăților în cauză. După ce

respectivale societăți au avut acces la dosar, în format electronic, și după ce acestea au prezentat observații scrise, acestea au luat parte, cu excepția HME, la o ședință la 28 noiembrie 2003.

- ¹¹ La 16 decembrie 2003, Comisia a adoptat Decizia C(2003) 4820 final privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul COMP/E-1/38.240 – Tuburi industriale), fiind publicat un rezumat al acesteia în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 28 aprilie 2004 (JO L 125, p. 50).

2. Decizia atacată

- ¹² La 3 septembrie 2004, Comisia a adoptat Decizia C(2004) 2826 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul COMP/E-1/38.069 – Tuburi sanitare din cupru) (denumită în continuare „decizia atacată”), fiind publicat un rezumat al acesteia în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 13 iulie 2006 (JO L 192, p. 21).

- ¹³ Decizia atacată cuprinde, printre altele, următoarele dispoziții:

„Articolul 1

Prin participarea, în perioadele menționate, la un ansamblu de acorduri și de practici concertate constând în stabilirea prețurilor și repartizarea piețelor în sectorul tuburilor sanitare din cupru, următoarele întreprinderi au încălcat dispozițiile articolului

81 alineatul (1) [CE] și, de la 1 ianuarie 1994, pe cele ale articolului 53 alineatul (1) din Acordul privind SEE:

- (a) Boliden [...], în solidar cu [Outokumpu Copper Fabrication] și [Outokumpu Copper BCZ], de la 3 iunie 1988 la 22 martie 2001;

- (b) [Outokumpu Copper Fabrication], în solidar cu Boliden [...] și [Outokumpu Copper BCZ], de la 3 iunie 1988 la 22 martie 2001;

- (c) [Outokumpu Copper BCZ], în solidar cu Boliden [...] și [Outokumpu Copper Fabrication], de la 3 iunie 1988 la 22 martie 2001;

- (d) Austria Buntmetall AG:
 - (i) în solidar cu Buntmetall Amstetten [GmbH], de la 29 august 1998 până la cel puțin 8 iulie 1999, și

 - (ii) în solidar cu [Wieland] și Buntmetall Amstetten [...], de la 9 iulie 1999 la 22 martie 2001;

- (e) Buntmetall Amstetten [...]:
 - (i) în solidar cu Austria Buntmetall [...], de la 29 august 1998 până la cel puțin 8 iulie 1999, și

- (ii) în solidar cu [Wieland] și Austria Buntmetall [...], de la 9 iulie 1999 la 22 martie 2001;

- (f) [Chalkor], de la 29 august 1998 cel puțin până la începutul lunii septembrie 1999 cel puțin;

- (g) [HME], de la 29 august 1998 cel puțin până la 22 martie 2001;

- (h) IMI [...], în solidar cu IMI Kynoch [...] și Yorkshire Copper Tube [...], de la 29 septembrie 1989 la 22 martie 2001;

- (i) IMI Kynoch [...], în solidar cu IMI [...] și Yorkshire Copper Tube [...], de la 29 septembrie 1989 la 22 martie 2001;

- (j) Yorkshire Copper Tube [...], în solidar cu IMI [...] și IMI Kynoch [...], de la 29 septembrie 1989 la 22 martie 2001;

- (k) [KME Germany]:
 - (i) în mod individual, de la 3 iunie 1988 la 19 iunie 1995, și

 - (ii) în solidar cu [KME France] și [KME Italy], de la 20 iunie 1995 la 22 martie 2001;

(l) [KME Italy]:

(i) în solidar cu [KME France], de la 29 septembrie 1989 la 19 iunie 1995, și

(ii) în solidar cu [KME Germany] și [KME France], de la 20 iunie 1995 la 22 martie 2001;

(m) [KME France]:

(i) în solidar cu [KME Italy], de la 29 septembrie 1989 la 19 iunie 1995, și

(ii) în solidar cu [KME Germany] și [KME Italy], de la 20 iunie 1995 la 22 martie 2001;

[...]

(s) Outokumpu [...], în solidar cu [Luvata], de la 29 septembrie 1989 la 22 martie 2001;

(t) [Luvata], în solidar cu Outokumpu [...], de la 29 septembrie 1989 la 22 martie 2001;

(u) [Wieland]:

(i) în mod individual, de la 29 septembrie 1989 la 8 iulie 1999, și

(ii) în solidar cu Austria Buntmetall [...] și Buntmetall Amstetten [...], de la 9 iulie 1999 la 22 martie 2001.

Articolul 2

Pentru încălcările menționate la articolul 1 sunt aplicate următoarele amenzi:

(a) Boliden [...], [Outokumpu Copper Fabrication] și [Outokumpu Copper BCZ], în solidar: 32,6 milioane de euro;

(b) Austria Buntmetall [...] și Buntmetall Amstetten [...], în solidar: 0,6695 milioane de euro;

(c) Austria Buntmetall [...], Buntmetall Amstetten [...] și [Wieland], în solidar: 2,43 milioane de euro;

(d) [Chalkor]: 9,16 milioane de euro;

- (e) [HME]: 4,49 milioane de euro;

- (f) IMI [...], IMI Kynoch [...] și Yorkshire Copper Tube [...], în solidar: 44,98 milioane de euro;

- (g) [KME Germany]: 17,96 milioane de euro;

- (h) [KME Germany], [KME France] și [KME Italy], în solidar: 32,75 milioane de euro;

- (i) [KME Italy] și [KME France], în solidar: 16,37 milioane de euro;

- (j) Outokumpu [...] și [Luvata], în solidar: 36,14 milioane de euro;

- (k) [Wieland], în mod individual: 24,7416 milioane de euro.

[...]"

¹⁴ Comisia a considerat că întreprinderile în cauză participaseră la o încălcare (denumită în continuare „cartelul” sau „încălcarea în cauză”) unică, continuă, complexă și, în cazul grupului Boliden, al grupului KME și al Wieland, multiformă. Comisia a precizat că acordurile naționale nu erau vizate, ca atare, prin decizia atacată [considerentele (2) și (106) ale deciziei atacate].

Produsele și piețele relevante

- 15 Sectorul în cauză, cel al fabricării de tuburi din cupru, cuprinde două grupe de produse, și anume, pe de o parte, tuburile industriale, care se împart în diferite subgrupe în funcție de utilizarea lor finală (aer condiționat și refrigerare, racorduri, boilere și boilere cu gaz, filtre de deshidratare și telecomunicații), și, pe de altă parte, tuburile sanitare, denumite și „tuburi de instalații”, care sunt utilizate în construcții pentru instalațiile de apă, conductele de gaz și de păcură și sistemele de încălzire [considerentul (3) al deciziei atacate].
- 16 Comisia a considerat că în cazurile COMP/E-1/38.069 (Tuburi sanitare din cupru) și COMP/E-1/38.240 (Tuburi industriale) erau vizate două încălcări distincte. În această privință, Comisia s-a bazat în principal pe faptul că „sunt întreprinderi diferite (și membri diferiți ai personalului acestor întreprinderi) care erau implicate în acordurile privind tuburile sanitare, pe de o parte, și tuburile industriale, pe de altă parte, acorduri a căror organizare era de asemenea diferită”. În plus, Comisia a considerat că sectorul tuburilor sanitare se distingea de cel al tuburilor industriale în ceea ce privește clientela vizată, utilizarea finală și caracteristicile tehnice ale produselor [considerentele (4) și (5) ale deciziei atacate].
- 17 În legătură cu tuburile sanitare din cupru, Comisia a afirmat în decizia atacată că acest grup de produse cuprindea două „subfamilii” de produse: tuburile sanitare din cupru simple, pe de o parte, și tuburile sanitare din cupru cu înveliș de protecție, pe de altă parte. Comisia a notat că „tuburile sanitare din cupru simple și tuburile sanitare din cupru cu înveliș de protecție nu sunt în mod obligatoriu interschimbabile și că acestea pot constitui piețe ale produselor distincte în lumina Comunicării Comisiei privind definirea pieței relevante în sensul dreptului comunitar al concurenței” (JO 1997, C 372, p. 5, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 60). Cu toate acestea, în scopul deciziei atacate, Comisia a apreciat că aceste două „subfamilii” de produse trebuiau să fie considerate drept „unul și același grup de produse [...] întrucât sunt în esență aceleași întreprinderi (și aceiași membri ai personalului acestor întreprinderi) care au fost

implicate în acordurile privind aceste două subfamilii de produse și că acordurile erau organizate în mod similar” [considerentele (13) și (459) ale deciziei atacate].

- 18 În decizia atacată, Comisia a indicat de asemenea că piața geografică relevantă era Spațiul Economic European (SEE). Aceasta a considerat că, în anul 2000, în SEE, valoarea pieței tuburilor sanitare din cupru simple era de aproximativ 970,1 milioane de euro și cea a pieței tuburilor sanitare din cupru cu înveliș de protecție era de 180,9 milioane de euro. Valoarea cumulată a acestor două piețe a fost evaluată, prin urmare, la 1 151 de milioane de euro în 2000 în SEE [considerentele (17) și (23) ale deciziei atacate].

Componentele încălcării în cauză

- 19 Comisia a arătat că încălcarea în cauză s-a manifestat sub trei forme distincte, dar legate între ele [considerentele (458) și (459) ale deciziei atacate]. Prima parte a cartelului, și anume acordurile SANCO, consta în acordurile încheiate între „producătorii SANCO”, SANCO fiind o marcă de tuburi sanitare din cupru simple produse de grupul KME, Wieland și de grupul Boliden [considerentele (115)-(118), (125)-(146) și (456) ale deciziei atacate].
- 20 A doua parte a încălcării în cauză, și anume acordurile WICU și Cuprotherm, cuprindeau acordurile încheiate între „producătorii WICU și Cuprotherm”, WICU și Cuprotherm fiind mărci de tuburi sanitare din cupru cu înveliș de protecție produse de grupul KME și de Wieland [considerentele (121) și (149) ale deciziei atacate].
- 21 A treia parte a cartelului, și anume acordurile europene extinse, vizau acordurile încheiate în cadrul unui grup mai larg de producători de tuburi sanitare din cupru

simple. Aceasta cuprindea întreprinderile vizate la punctele 19 și 20 de mai sus, precum și grupul Buntmetall (compus din Austria Buntmetall și din Buntmetall Amstetten), Chalkor, HME, grupul IMI, Mueller și grupul Outokumpu [considerentele (147), (148), (192) și (459)-(462) ale deciziei atacate].

Durata și caracterul continuu al încălcării în cauză

- 22 Comisia a arătat în decizia atacată că încălcarea în cauză începuse la 3 iunie 1988 în ceea ce privește grupul KME și grupul Boliden, la 29 septembrie 1989 în ceea ce privește grupul IMI, grupul Outokumpu și Wieland, la 21 octombrie 1997 în ceea ce privește Mueller și cel târziu la 29 august 1998 în ceea ce privește Chalkor, grupul Buntmetall și HME. În legătură cu data la care a încetat încălcarea, Comisia a reținut data de 22 martie 2001, cu excepția Mueller și Chalkor, care, potrivit Comisiei, au încetat participarea la cartel la 8 ianuarie 2001 și în septembrie 1999 [considerentul (597) al deciziei atacate].
- 23 În ceea ce privește caracterul continuu al încălcării în cauză, în legătură cu grupul Boliden, cu grupul IMI, cu grupul KME, cu grupul Outokumpu și cu Wieland, Comisia a arătat în decizia atacată că, deși cartelul a cunoscut perioade de activitate mai puțin intensă între 1990 și decembrie 1992, pe de o parte, și între iulie 1994 și iulie 1997, pe de altă parte, activitatea de încălcare nu încetase totuși complet niciodată, astfel încât încălcarea în cauză constituia efectiv o încălcare unică neprescrisă [considerentele (466), (471), (476), (477) și (592) ale deciziei atacate].

Determinarea cuantumului amenzilor

- 24 Prin decizia atacată, în temeiul articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167), precum și în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, Comisia a aplicat amenzi grupului Boliden, grupului Buntmetall, Chalkor, HME, grupului IMI, grupului KME, grupului Outokumpu și Wieland [considerentul (842) și articolul 2 din decizia atacată].
- 25 Cuantumurile amenzilor au fost stabilite de Comisie în funcție de gravitatea și de durata încălcării în cauză, cele două criterii menționate în mod explicit la articolul 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003 și la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, care era, potrivit deciziei atacate, aplicabil la momentul încălcării în cauză [considerentele (601)-(603) ale deciziei atacate].
- 26 În scopul stabilirii cuantumului amenzi aplicate fiecărei întreprinderi, Comisia a aplicat metodologia definită în Liniile directoare privind metoda de stabilire a amenzilor aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 65 alineatul (5) [CO] (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69, denumite în continuare „liniile directoare”), chiar dacă nu s-a referit în mod sistematic la acestea. În decizia atacată, Comisia a apreciat de asemenea dacă și în ce măsură întreprinderile în cauză îndeplineau cerințele stabilite prin comunicarea privind cooperarea din 1996.

Cuantumul de plecare al amenzilor

— Gravitate

- 27 În ceea ce privește evaluarea gravității încălcării în cauză, Comisia a ținut cont de natura încălcării, de impactul său real asupra pieței, de întinderea pieței geografice în cauză și de mărimea pieței menționate [considerentele (605) și (678) ale deciziei atacate].
- 28 Comisia a susținut că practicile de împărțire a piețelor și de stabilire a prețurilor, precum cele din prezenta cauză, constituiau, prin chiar natura lor, o încălcare foarte gravă și a considerat că piața geografică afectată de cartel corespundea celei a teritoriului SEE. Comisia a ținut cont de asemenea de faptul că piața tuburilor sanitare din cupru constituia un sector industrial foarte important, a cărui valoare fusese estimată la 1 151 de milioane de euro în SEE în anul 2000, ultimul an complet al cartelului [considerentele (606) și (674)-(678) ale deciziei atacate].
- 29 În ceea ce privește impactul concret asupra pieței, Comisia a arătat că existau elemente de probă suficiente pentru a demonstra că, în general, cartelul produsese efecte pe piața relevantă, în special cu privire la prețuri, chiar dacă era imposibil ca acestea să fie cuantificate în mod precis [considerentele (670) și (673) ale deciziei atacate]. În scopul acestei constatări, Comisia s-a întemeiat, printre altele, pe mai multe indicii. În primul rând, aceasta s-a bazat pe punerea în aplicare a înțelegerii, referindu-se la faptul că participanții schimbaseră informații cu privire la volumele vânzărilor și la nivelurile prețurilor [considerentele (629) și (630) ale deciziei atacate].

- 30 În al doilea rând, Comisia a luat în considerare împrejurarea că membrii cartelului dețineau o parte importantă, respectiv 84,6 %, din piață în SEE [considerentul (635) al deciziei atacate].
- 31 În al treilea rând, Comisia s-a întemeiat pe tabelele, memorandumurile și notele întocmite, în contextul reuniunilor cartelului, de membrii acestuia. Aceste documente ar demonstra că prețurile crescuseră în cursul anumitor perioade ale cartelului și că membrii cartelului realizaseră încasări suplimentare în raport cu perioadele anterioare. Unele dintre documentele menționate ar indica faptul că persoanele implicate în cartel considerau că acesta permisesse întreprinderilor în cauză să își atingă obiectivele de preț. Comisia s-a întemeiat și pe declarațiile făcute de domnul M, fost director al uneia dintre societățile din grupul Boliden, precum și de Wieland, de grupul Boliden și de Mueller în cadrul cooperărilor lor respective [considerentele (637)-(654) ale deciziei atacate].
- 32 În fine, Comisia a constatat că respectivele cote de piață ale participanților la înțelegere rămăseseră relativ stabile pe toată durata cartelului, chiar dacă uneori clienții participanților s-au schimbat [considerentul (671) al deciziei atacate].
- 33 Comisia a concluzionat că întreprinderile vizate săvârșiseră o încălcare foarte gravă [considerentul (680) al deciziei atacate].

— Tratament diferențiat

- 34 Comisia a identificat în decizia atacată patru grupuri pe care le considera reprezentative pentru importanța relativă a întreprinderilor în încălcarea în cauză. Împărțirea membrilor cartelului în mai multe categorii efectuată de Comisie s-a întemeiat pe

cotele de piață respective ale participanților la cartel pentru vânzările produselor în cauză în SEE în cursul anului 2000. În consecință, grupul KME a fost considerat ca fiind principalul actor pe piața în cauză și a fost clasificat în prima categorie. Grupurile Wieland (compus din Wieland și din grupul Buntmetall, asupra căruia Wieland a preluat controlul în iulie 1999), IMI și Outokumpu au fost considerate drept operatori de talie medie pe această piață și au fost plasate în cea de a doua categorie. Grupul Boliden a fost plasat în a treia categorie. În a patra categorie figurează HME și Chalkor [considerentele (681)-(692) ale deciziei atacate].

35 Cotele de piață au fost determinate în funcție de cifra de afaceri, realizată de fiecare autor al încălcării, provenind din vânzările de tuburi sanitare pe piața cumulată a tuburilor sanitare din cupru simple și a tuburilor sanitare din cupru cu înveliș de protecție. Prin urmare, cotele de piață ale întreprinderilor care nu vindeau tuburi WICU și Cuprotherm au fost calculate prin împărțirea cifrelor lor de afaceri pentru tuburile sanitare din cupru simple la mărimea cumulată a pieței tuburilor sanitare din cupru simple și cu înveliș de protecție [considerentele (683) și (692) ale deciziei atacate].

36 În consecință, Comisia a stabilit quantumul de plecare al amenzilor la 70 de milioane de euro pentru grupul KME, la 23,8 milioane de euro pentru grupurile Wieland, IMI și Outokumpu, la 16,1 milioane de euro pentru grupul Boliden și la 9,8 milioane de euro pentru Chalkor și pentru HME [considerentul (693) al deciziei atacate].

37 Ținând cont de faptul că Wieland și grupul Buntmetall constituiau o singură întreprindere după luna iulie 1999 și că, până în iunie 1995, KME France și KME Italy constituiau împreună o întreprindere distinctă de KME Germany, quantumul de plecare al amenzilor care le-au fost aplicate a fost stabilit în următorul mod: 35 de milioane de euro pentru grupul KME (KME Germany, KME France și KME Italy în solidar); 17,5 milioane de euro pentru KME Germany; 17,5 milioane de euro pentru KME Italy și KME France în solidar; 3,25 milioane de euro pentru grupul Wieland; 19,52 milioane

de euro pentru Wieland și 1,03 milioane de euro pentru grupul Buntmetall [considerentele (694)-(696) ale deciziei atacate].

- 38 Pentru a ține cont de necesitatea de a fixa amenda la un nivel care să îi asigure un efect descurajator, Comisia a majorat quantumul de plecare al amenzii aplicate Outokumpu cu 50 %, ridicând astfel amenda la 35,7 milioane de euro, apreciind că cifra de afaceri mondială a acesteia, de peste 5 miliarde de euro, indica faptul că Outokumpu dispunea de o dimensiune și de o putere economică ce permiteau majorarea menționată [considerentul (703) al deciziei atacate].

Cuquantumul de bază al amenzilor

- 39 Din decizia atacată rezultă că, în speță, Comisia a majorat quantumurile de plecare ale amenzilor cu 10 % pentru fiecare an complet al încălcării și cu 5 % pentru orice perioadă suplimentară egală sau mai mare de 6 luni, însă mai mică de 1 an. Astfel, aceasta a concluzionat că:
- întrucât grupul IMI a participat la cartel timp de 11 ani și 5 luni, trebuia să îi fie aplicată o majorare de 110 % din quantumul de plecare al amenzii de 23,8 milioane de euro;
 - întrucât grupul Outokumpu a participat la cartel timp de 11 ani și 5 luni, trebuia să îi fie aplicată o majorare de 110 % din quantumul de plecare al amenzii, stabilit la 35,7 milioane de euro după majorarea sa în scopul descurajării;

- întrucât grupul Boliden a participat la cartel timp de 12 ani și 9 luni, trebuia să îi fie aplicată o majorare de 125 % din cuantumul de plecare al amenzii de 16,1 milioane de euro;

- întrucât Chalkor a participat la cartel timp de 12 luni, trebuia să îi fie aplicată o majorare de 10 % din cuantumul de plecare al amenzii de 9,8 milioane de euro;

- întrucât HME a participat la cartel timp de 2 ani și 6 luni, trebuia să îi fie aplicată o majorare de 25 % din cuantumul de plecare al amenzii de 9,8 milioane de euro;

- întrucât grupul KME a participat la cartel timp de 5 ani și 7 luni, trebuia să îi fie aplicată o majorare de 55 % din cuantumul de plecare al amenzii de 35 de milioane de euro;

- întrucât KME Germany a participat la cartel timp de 7 ani și 2 luni, trebuia să îi fie aplicată o majorare de 70 % din cuantumul de plecare al amenzii de 17,5 milioane de euro;

- întrucât KME France și KME Italy au participat la cartel timp de 5 ani și 10 luni, trebuia să le fie aplicată o majorare de 55 % din cuantumul de plecare al amenzii de 17,5 milioane de euro;

- întrucât Wieland a fost considerată, pe de o parte, responsabilă în mod individual pentru o perioadă de 9 ani și 9 luni și, pe de altă parte, responsabilă în solidar cu grupul Buntmetall pentru o perioadă suplimentară de 1 an și 8 luni, au fost aplicate o majorare de 95 % din cuantumul de plecare al amenzii de 19,52 milioane de euro, pentru care Wieland este singura responsabilă, și o majorare de 15 % din

cuantumul de plecare al amenzii de 3,25 milioane de euro, pentru care Wieland și grupul Buntmetall sunt responsabile în solidar [considerentele (706)-(714) ale deciziei atacate].

40 Prin urmare, cuantumul de bază ale amenzilor aplicate întreprinderilor în cauză au fost stabilite după cum urmează:

- grupul KME: 54,25 milioane de euro;

- KME Germany: 29,75 milioane de euro;

- KME France și KME Italy (în solidar): 27,13 milioane de euro;

- grupul Buntmetall: 1,03 milioane de euro;

- grupul Wieland: 3,74 milioane de euro;

- Wieland: 38,06 milioane de euro;

- grupul IMI: 49,98 milioane de euro;

- grupul Outokumpu: 74,97 milioane de euro;

- Chalkor: 10,78 milioane de euro;

- HME: 12,25 milioane de euro;

- grupul Boliden: 36,225 milioane de euro [considerentul (719) al deciziei atacate].

Circumstanțe agravante și atenuante

- ⁴¹ Cuantumul de bază al amenzii aplicate grupului Outokumpu a fost majorat cu 50 % pentru motivul că acesta era autorul unei încălcări repetate, întrucât fusese destinatarul Deciziei 90/417/CECO a Comisiei din 18 iulie 1990 privind o procedură de aplicare a articolului 65 [CO] privind acordul și practicile concertate ale producătorilor europeni de produse plate din oțel inoxidabil laminate la rece (JO L 220, p. 28) [considerentele (720)-(726) ale deciziei atacate].
- ⁴² În ceea ce privește circumstanțele atenuante, Comisia a ținut cont de faptul că grupurile KME și Outokumpu îi furnizaseră informații, în cadrul cooperărilor lor respective, care nu se încadrau în comunicarea privind cooperarea din 1996.
- ⁴³ Prin urmare, Comisia a redus cuantumul de bază al amenzii aplicate grupului Outokumpu cu 40,17 milioane de euro, ceea ce ar corespunde amenzii care i-ar fi fost aplicată pentru perioada de încălcare dintre septembrie 1989 și iulie 1997, a cărei

stabilire fusese făcută posibilă de informațiile pe care acesta le furnizase Comisiei [considerentele (758) și (759) ale deciziei atacate].

- 44 În legătură cu grupul KME, cuantumul de bază al amenzii care i-a fost aplicată a fost redus cu 7,93 milioane de euro datorită cooperării sale, care îi permisesse Comisiei să stabilească faptul că încălcarea în cauză cuprindea tuburile sanitare din cupru cu înveliș de protecție [considerentele (760) și (761) ale deciziei atacate].

Aplicarea comunicării privind cooperarea din 1996

- 45 Comisia a acordat, în temeiul punctului D din comunicarea privind cooperarea din 1996, o reducere a cuantumului amenzilor de 50 % grupului Outokumpu, de 35 % grupului Wieland, de 15 % societății Chalkor, de 10 % grupului Boliden și grupului IMI și de 35 % grupului KME. HME nu a beneficiat de nicio reducere în temeiul acestei comunicări [considerentul (815) al deciziei atacate].

Cuantumul final al amenzilor

- 46 În conformitate cu articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și cu articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia a stabilit cuantumul amenzilor pe care urmează să le aplice întreprinderilor destinate ale deciziei atacate după cum urmează:

— grupul Boliden: 32,6 milioane de euro;

— grupul Buntmetall: 0,6695 milioane de euro;

- Chalkor: 9,16 milioane de euro;
- HME: 4,49 milioane de euro;
- grupul IMI: 44,98 milioane de euro;
- grupul KME: 32,75 milioane de euro;
- KME Germany: 17,96 milioane de euro;
- KME France și KME Italy (în solidar): 16,37 milioane de euro;
- grupul Outokumpu: 36,14 milioane de euro;
- grupul Wieland: 2,43 milioane de euro;
- Wieland: 24,7416 milioane de euro [considerentul (842) al deciziei atacate].

Procedura și concluziile părților

- ⁴⁷ Prin cerere depusă la grefa Tribunalului la 20 ianuarie 2005, reclamantele au introdus prezenta acțiune.
- ⁴⁸ Întrucât compunerea camerelor Tribunalului a fost modificată, judecătorul raportor a fost repartizat la Camera a opta, căreia, în consecință, i-a fost atribuită prezenta cauză.

49 Reclamantele solicită Tribunalului:

- anularea articolului 1 literele (a)-(c) din decizia atacată în măsura în care se raportează la perioadele cuprinse între 1 iulie 1995 și 27 august 1998 și între 10 decembrie 1998 și 7 octombrie 1999;
- reducerea cuantumului amenzii care le-a fost aplicată;
- obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

50 Comisia solicită Tribunalului:

- respingerea acțiunii;
- majorarea cuantumului amenzii aplicate reclamantelor;
- obligarea reclamantelor la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

- 51 Acțiunea formulată de reclamante are ca obiect, pe de o parte, anularea parțială a deciziei atacate și, pe de altă parte, reducerea cuantumului amenzii care le-a fost aplicată.

1. *Cu privire la cererea prin care se solicită anularea parțială a deciziei atacate*

Argumentele părților

- 52 În susținerea cererii lor, reclamantele invocă un singur motiv, întemeiat pe o eroare de drept care afectează constatarea participării lor la o încălcare unică și continuă.
- 53 Reclamantele consideră că nu a fost dovedit de către Comisie corespunzător cerințelor legale și potrivit jurisprudenței că, în perioadele cuprinse între 1 iulie 1995 și 27 august 1998, precum și între 10 decembrie 1998 și 7 octombrie 1999, au intenționat să contribuie, prin comportamentul lor, la obiectivele comune urmărite de totalitatea participanților la cartel și că aveau cunoștință de comportamentele efective anticipate sau chiar manifestate de alte întreprinderi făptuitoare în urmărirea acelorași scopuri sau că le puteau prevedea în mod rezonabil și că erau dispuse să accepte riscul aferent.
- 54 În legătură cu perioada cuprinsă între 1 iulie 1995 și 27 august 1998, reclamantele arată, în esență, că, de la 1 iulie 1995, acordurile SANCO nu mai constituiau o parte a cartelului. Prin urmare, cartelul nu ar mai fi fost constituit decât din două părți, și anume acordurile WICU și Cuprotherm și acordurile europene extinse.
- 55 Având în vedere faptul că ar fi cert că reclamantele nu au participat niciodată la acordurile WICU și Cuprotherm și că acestea au încetat să asiste la reuniunile ținute în

cadrul acordurilor europene extinse între 1 iulie 1995 și 27 august 1998, încălcarea imputată reclamantelor nu ar fi fost continuă, ci ar fi fost întreruptă.

- 56 Potrivit reclamantelor, faptul că au continuat, după 1 iulie 1995, să participe la rețeaua de schimb de informații între „producătorii SANCO” nu are niciun efect asupra problemei dacă participarea lor la cartel a fost sau nu a fost întreruptă. Astfel, de la plecarea, la mijlocul anului 1995, a domnului M, unul dintre directorii lor generali de la acel moment, și până la 21 noiembrie 1997, acestea nu ar fi avut cunoștință de existența reuniunilor cartelului, chiar de existența cartelului ca atare. Reclamantele nu ar fi devenit conștiente de existența acordurilor europene extinse decât la 21 noiembrie 1997, dată la care acestea ar fi fost invitate de grupul KME să participe la această cooperare, ceea ce ar fi refuzat.
- 57 Pe de altă parte, sistemul de schimb de informații existent între „producătorii SANCO” începând din 1988 ar fi fost rezultatul punerii în aplicare a unor acorduri de licențe licite. Prin urmare, obiectivul original și principal al sistemului menționat ar fi fost licit. În cursul ședinței, reclamantele au admis totuși că, între 1988 și mijlocul lui 1995, respectivul sistem de schimb de informații ar fi servit de asemenea drept instrument în cadrul cartelului. Acestea afirmă că, întrucât nu cunoșteau caracterul continuu al reuniunilor și contactele coluzive din cadrul cartelului după mijlocul anului 1995, participarea lor la sistemul de schimb de informații după această dată nu mai constituia o participare la cartel, ci numai la punerea în aplicare a acordurilor de licențe licite.
- 58 În ceea ce privește perioada cuprinsă între 10 decembrie 1998 și 7 octombrie 1999, reclamantele susțin că, în cadrul reuniunii din 10 decembrie 1998, acestea și-au anunțat, în mod clar și explicit, retragerea din cooperarea din cadrul acordurilor europene extinse. Reclamantele nu ar fi participat din nou la cartel decât în cadrul unei reuniuni organizate la 8 octombrie 1999.

59 Comisia solicită respingerea motivului.

Aprecierea Tribunalului

60 În prealabil, trebuie amintit că a fost hotărât de către Curte că o încălcare a articolului 81 alineatul (1) CE poate rezulta nu numai dintr-un act izolat, ci și dintr-o serie de acte sau chiar dintr-un comportament continuu. Această interpretare nu poate fi contestată pentru motivul că unul sau mai multe elemente din această serie de acte sau din acest comportament continuu ar putea constitui ele însele de asemenea, în mod izolat, o încălcare a respectivei dispoziții (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Comisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Rec., p. I-4125, punctul 81). Atunci când diferitele acțiuni se înscriu într-un plan de ansamblu ca urmare a obiectului identic al acestora privind denaturarea concurenței în cadrul pieței comune, Comisia are dreptul să impute răspunderea acestor acțiuni în funcție de participarea la încălcare considerată în ansamblul său (Hotărârea Curții din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., p. I-123, punctul 258).

61 În mod similar, o întreprindere poate fi trasă la răspundere pentru o înțelegere globală chiar dacă se stabilește că aceasta nu a participat direct decât la unul sau la mai multe dintre elementele constitutive ale acestei înțelegeri din moment ce aceasta știa sau trebuia în mod necesar să știe, pe de o parte, că înțelegerea la care participa se înscria într-un plan global și, pe de altă parte, că acest plan global acoperea ansamblul elementelor constitutive ale înțelegerii (Hotărârea Tribunalului din 20 aprilie 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 și T-335/94, Rec., p. II-931, punctul 773, și Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, HFB și alții/Comisia, T-9/99, Rec., p. II-1487, punctul 231).

- 62 În speță, este cert că reclamantele au participat la acordurile europene extinse între 3 iunie 1988 și 30 iunie 1995, între 27 august 1998 și 10 decembrie 1998 și între 8 octombrie 1999 și 22 martie 2001. De asemenea, este cert că acestea au realizat în mod frecvent și constant schimburi de date detaliate cu grupul KME și Wieland cu privire la volumele vânzărilor de tuburi sanitare ale mărcii SANCO în cursul întregii durate a cartelului, respectiv între 3 iunie 1988 și 22 martie 2001.
- 63 Prin urmare, trebuie să se stabilească dacă acest schimb de date reprezenta unul dintre elementele constitutive ale planului global al cartelului și dacă reclamantele ar fi trebuit să aibă cunoștință de existența cartelului și de funcționarea sa în cursul perioadelor cuprinse între 1 iulie 1995 și 27 august 1998, precum și între 10 decembrie 1998 și 7 octombrie 1999.
- 64 În decizia atacată [considerentele (449)-(457)], Comisia a afirmat că elementele planului global al cartelului cuprindeau:
- înghețarea cotelor de piață respective prin intermediul împărțirii volumelor de vânzări pe țări;
 - un acord privind majorările de prețuri sau prețurile coordonate și aplicarea acestor majorări sau a acestor prețuri coordonate;
 - punerea în aplicare a împărțirii piețelor și a coordonării prețurilor prin intermediul unui mecanism de supraveghere întemeiat pe desemnarea unor lideri de piață pentru diferite teritorii europene, precum și pe schimbul regulat de informații confidențiale cu privire la strategiile comerciale, volumele și obiectivele de vânzare, precum și, în mod punctual, cu privire la prețuri și reduceri.

- 65 Mai precis, în legătură cu schimburile de informații cu privire la tuburile SANCO, Comisia a notat, în considerentul (143) al deciziei atacate, că acestea permiteau să fie controlate volumele vânzărilor. De asemenea, trebuie amintit că, în considerentul (138) al deciziei atacate, Comisia a afirmat că împărțirea volumelor de vânzări făcea obiectul unei coordonări regulate între „producătorii SANCO” și membrii acordurilor europene extinse. În sfârșit, în considerentul (486) al deciziei atacate, Comisia a subliniat că înțelegerea „consta în esență în schimburi de informații privind volumele vânzărilor și, pe baza acestora, în împărțirea cotelor”.
- 66 Reclamantele nu au contestat aceste constatări pentru perioada 3 iunie 1988-1 iulie 1995. În legătură cu perioada 1 iulie 1995-22 martie 2001, acestea arată că nu puteau să fi prevăzut în mod rezonabil că participarea lor la sistemul de schimb de informații după jumătatea anului 1995 ar fi contribuit la funcționarea cartelului.
- 67 Cu toate acestea, argumentele reclamantelor nu sunt convingătoare. Astfel, întrucât au participat timp de mai mulți ani la rând la acordurile SANCO și la acordurile europene extinse, care cuprindeau împărțirea producției și supravegherea punerii în aplicare a acestei împărțiri prin intermediul schimburilor frecvente și detaliate privind volumele vânzărilor, reclamantele nu pot susține că plecarea domnului M. la jumătatea anului 1995 a cauzat o amnezie acută în cadrul întreprinderii în ceea ce privește existența cartelului sau a modului său de funcționare.
- 68 În cele din urmă, reclamantele nu susțin că domnul M. era singurul angajat sau membru al conducerii care avea cunoștință de participarea lor la cartel între 1988 și 1995.
- 69 Trebuie să se constate că, de-a lungul întregii durate a participării lor la sistemul de schimb de informații, reclamantele au susținut mecanismul anticoncurențial convenit

în cadrul cartelului. Implicarea lor în acest sistem de schimb de informații a constituit, așadar, continuarea participării lor la cartel (a se vedea în acest sens Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 60 de mai sus, punctul 281). Astfel, din motivele menționate la punctele 64-68 de mai sus, reclamantele trebuiau în mod necesar să știe că participarea lor la sistemul de schimb de informații de înscris în planul global al cartelului.

70 În sfârșit, trebuie să se arate că argumentul reclamantelor potrivit căruia acordurile SANCO nu mai constituiau o parte a cartelului după mijlocul anului 1995 este lipsit de efect. Astfel, după cum s-a arătat la punctul 69 de mai sus, participarea continuă a reclamantelor la cartel este stabilită prin faptul că acestea au participat în mod neîntrerupt la un sistem de schimb de informații și că trebuiau în mod necesar să știe că respectivul sistem făcea parte din planul global al încălcării în cauză.

71 Rezultă că cererea de anulare parțială formulată de reclamante trebuie respinsă.

2. Cu privire la cererea de reducere a cuantumului amenzii

72 În susținerea acestei cereri, reclamantele invocă trei motive întemeiate pe o eroare de drept în aplicarea normelor referitoare la termenele de prescripție, pe o majorare eronată a cuantumului de plecare al amenzii din cauza duratei încălcării și, respectiv, pe o aplicare eronată a comunicării privind cooperarea din 1996.

- 73 Înainte de a examina motivele invocate de reclamantă, trebuie amintit că din considerentele (601) și (842) ale deciziei atacate reiese că amenzile aplicate de Comisie pentru încălcare au fost impuse în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, precum și al articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003. În plus, Comisia a determinat cuantumul amenzilor prin aplicarea metodologiei definite în liniile directoare și în comunicarea privind cooperarea din 1996 (a se vedea punctul 26 de mai sus).
- 74 Liniile directoare, deși nu pot fi calificate ca normă de drept, prevăd o normă de conduită care indică practica ce trebuie urmată și de la care Comisia nu se poate îndepărta, într-un caz particular, fără a oferi justificări care să fie compatibile cu principiul egalității de tratament (a se vedea Hotărârea Curții din 18 mai 2006, Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, C-397/03 P, Rec., p. I-4429, punctul 91 și jurisprudența citată).
- 75 Revine, așadar, Tribunalului obligația să verifice, în cadrul controlului legalității amenzilor aplicate prin decizia atacată, dacă puterea de apreciere a Comisiei a fost exercitată potrivit metodei prevăzute în liniile directoare și, în măsura în care ar constata îndepărtarea Comisiei de la aceste linii directoare, să verifice dacă această îndepărtare este justificată și motivată corespunzător cerințelor legale. În această privință, trebuie subliniat că s-a confirmat de către Curte validitatea, pe de o parte, chiar a principiului liniilor directoare și, pe de altă parte, a metodei indicate în cuprinsul acestora (Hotărârea Curții din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, Rec., p. I-5425, punctele 252-255, 266, 267, 312 și 313).
- 76 Autolimitarea puterii de apreciere a Comisiei ce rezultă din adoptarea liniilor directoare nu este astfel incompatibilă cu menținerea pentru Comisie a unei marje de apreciere semnificative. Liniile directoare cuprind diferite elemente de flexibilitate care permit Comisiei să își exercite puterea discreționară în conformitate cu dispozițiile Regulamentului nr. 17 și ale Regulamentului nr. 1/2003, astfel cum au fost interpretate de Curte (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 75 de mai sus, punctul 267).

- 77 Prin urmare, în domeniile în care Comisia și-a păstrat o marjă de apreciere, de exemplu în ceea ce privește cuantumul de plecare sau nivelul majorării pentru durată, controlul legalității acestor aprecieri se limitează la absența unei erori vădite de apreciere (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 18 iulie 2005, *Scandinavian Airlines System/Comisia*, T-241/01, Rec., p. II-2917, punctele 64 și 79).
- 78 Marja de apreciere a Comisiei și limitările aduse acesteia nu aduc atingere, în principiu, exercitării de către instanța comunitară a competenței sale de fond (Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, *JFE Engineering și alții/Comisia*, T-67/00, T-68/00, T-71/00 și T-78/00, Rec., p. II-2501, punctul 538), care o abilitază să elimine, să reducă sau să majoreze cuantumul amenzii aplicate de Comisie (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 8 februarie 2007, *Groupe Danone/Comisia*, C-3/06 P, Rep., p. I-1331, punctele 60-62, și Hotărârea Tribunalului din 21 octombrie 2003, *General Motors Nederland și Opel Nederland/Comisia*, T-368/00, Rec., p. II-4491, punctul 181).

Cu privire la motivul întemeiat pe o eroare de drept în aplicarea normelor privind termenele de prescripție

Argumentele părților

- 79 Reclamantele arată că, întrucât nu au participat la o încălcare unică și continuă, Comisia a încălcat normele aplicabile în materia termenelor de prescripție prin aplicarea unei amenzi pentru perioada anterioară datei de 22 martie 1996, din moment ce investigația sa nu a început decât la 22 martie 2001. În această privință, reclamantele subliniază că schimbul de informații privind volumele de vânzări pe baza licențelor SANCO după mijlocul anului 1995 nu făcea parte din cartel și că înțelegerea la care

acestea au aderat la 27 august 1998 nu corespundea înțelegerii pe care o părăsiseră la mijlocul anului 1995.

80 Reclamantele arată de asemenea că ar fi trebuit să beneficieze de același tratament ca și HME, Mueller, grupul Buntmetall și Chalkor în ceea ce privește termenele de prescripție, potrivit principiului egalității de tratament.

81 Comisia solicită respingerea prezentului motiv.

Aprecierea Tribunalului

82 În prealabil trebuie amintit că reiese din cuprinsul punctelor 60-71 de mai sus că în mod întemeiat Comisia a stabilit, în decizia atacată, că reclamantele participaseră la o încălcare unică și continuă între 3 iunie 1988 și 22 martie 2001. Astfel, participarea lor neîntreruptă la sistemul de schimb de informații era suficientă pentru a stabili participarea lor continuă la cartel.

83 Rezultă că, independent de constatările Comisiei privind HME, Mueller, grupul Buntmetall și Chalkor, prescripția în sensul articolului 25 din Regulamentul nr. 1/2003 nu se aplică în ceea ce privește reclamantele.

84 În orice caz și cu titlu suplimentar, trebuie să se constate că reiese din considerentele (216), (449) și (450) ale deciziei atacate, precum și din articolul 1 din aceasta că HME,

Mueller, grupul Buntmetall și Chalkor au fost trase la răspundere pentru participările lor respective la cartel începând din 1997 sau din 1998, în timp ce reclamantele au fost trase la răspundere începând din 1988.

85 Așadar, prezentul motiv trebuie respins ca neîntemeiat.

Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea principiului proporționalității

Argumentele părților

86 Reclamantele susțin că principiul proporționalității a fost încălcat de Comisie întrucât nu a luat în considerare, cu ocazia majorării cuantumului de plecare al amenzii pentru durată, participarea redusă a acestora la cartel în cursul unei perioade importante. În această privință, reclamantele susțin că, în cursul celor două perioade de întrerupere a participării lor la cartel, acestea au prezentat și au primit numai informații privind volumele vânzărilor în temeiul acordului de licență SANCO.

87 În replică, reclamantele susțin că, stabilind cuantumul amenzii, Comisia a avut în vedere numai gravitatea cartelului, ca atare, și a omis să ia în considerare, la justa sa valoare, rolul acestora în încălcarea în cauză. În această privință, reclamantele susțin, referindu-se la jurisprudență, că gravitatea unei încălcări nu se apreciază numai în

funcție de elementele care îi sunt proprii, ci și în funcție de circumstanțele proprii întreprinderii în cauză.

- 88 Prin urmare, chiar dacă Comisia nu trebuia să fie considerată obligată să ia în considerare intensitatea redusă a participării reclamantelor în scopul majorării cuantumului de plecare al amenzii aplicate având în vedere durata, aceasta nu era mai puțin obligată să facă acest lucru la stabilirea cuantumului amenzii având în vedere gravitatea.
- 89 Comisia solicită respingerea prezentului motiv și invocă o cauză de inadmisibilitate în ceea ce privește motivul potrivit căruia aceasta ar fi omis să ia în considerare, cu ocazia aprecierii gravității încălcării, rolul jucat de reclamante în cartel. Potrivit Comisiei, respectiva critică reprezintă un nou motiv, care nu figura în cererea introductivă și care ar trebui, prin urmare, să fie respins ca inadmisibil.

Aprecierea Tribunalului

- 90 În ceea ce privește cauza de inadmisibilitate invocată de Comisie, trebuie amintit că din dispozițiile articolului 44 alineatul (1) litera (c) coroborate cu dispozițiile articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului reiese că cererea introductivă de instanță trebuie să cuprindă, printre altele, obiectul litigiului și expunerea sumară a motivelor invocate și că invocarea de motive noi pe parcursul procesului este interzisă, cu excepția cazului în care aceste motive se bazează pe elemente de drept și de fapt care au apărut în cursul procedurii. Cu toate acestea, un motiv care constituie dezvoltarea unui motiv enunțat anterior, direct sau implicit, în cererea introductivă de instanță și care prezintă o legătură strânsă cu acesta trebuie declarat admisibil (Hotărârea Tribunalului din 5 februarie 1997, Ibarra Gil/Comisia, T-207/95,

RecFP, p. I-A-13 și II-31, punctul 51; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Curții din 19 mai 1983, Verros/Parlamentul European, 306/81, Rec., p.1755, punctele 9 și 10). O soluție analogă se impune pentru o critică invocată în susținerea unui motiv (Hotărârea Tribunalului din 21 martie 2002, Joynson/Comisia, T-231/99, Rec., p. II-2085, punctul 156, și Hotărârea din 15 octombrie 2008, Mote/Parlamentul European, T-345/05, Rep., p. II-2849, punctul 85).

- 91 Trebuie să se constate că, în cererea lor, reclamantele au pus în evidență faptul că, la momentul calculului cuantumului amenzii care le-a fost aplicată, Comisia nu ar fi luat în considerare participarea lor pretins redusă la cartel. Reiese din cerere că motivul lor privește caracterul pretins disproporționat al amenzii aplicate. Cu toate acestea, motivul care este prezentat în cerere de către reclamante vizează numai majorarea cuantumului de plecare pentru durată.
- 92 În replică, reclamantele nu fac referire la noi elemente de fapt, dar încearcă să extindă domeniul de aplicare al motivului lor pentru a include de asemenea o critică privind aprecierea gravității participării lor la cartel. Totuși, această ultimă critică nu poate fi considerată o dezvoltare a motivului întemeiat pe caracterul pretins disproporționat al amenzii aplicate, astfel cum a fost expus în cerere, și nu se poate considera că prezintă o legătură strânsă cu acesta. Astfel, contestarea unui element esențial al unei decizii, cum ar fi, în speță, aprecierea gravității încălcării în cauză, trebuie să fie formulată în mod specific în fața Tribunalului încă din stadiul cererii introductive.
- 93 Prin urmare, trebuie respinsă ca inadmisibilă critica reclamantelor privind aprecierea gravității participării lor la cartel.
- 94 Referitor la temeinicia motivului, trebuie să se constate că acesta vizează un element în privința căruia Comisia, în temeiul liniilor directoare, a păstrat o marjă de

apreciere. Prin urmare, acest motiv nu poate fi admis decât în ipoteza în care Tribunalul ar constata o eroare vădită de apreciere din partea Comisiei (a se vedea punctul 77 de mai sus).

- 95 În această privință, trebuie amintit că o majorare a cuantumului de plecare al amenzii în funcție de durată nu se limitează doar la situația în care ar exista o relație directă între durată și un prejudiciu sporit cauzat obiectivelor urmărite de normele de concurență (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2003, Michelin/Comisia, T-203/01, Rec., p. II-4071, punctul 278 și jurisprudența citată).
- 96 Rezultă în plus din liniile directoare că Comisia nu a stabilit nicio suprapunere și nicio interdependentă între aprecierea gravității și cea a duratei încălcării.
- 97 Dimpotrivă, în primul rând, rezultă din textul liniilor directoare că acestea prevăd aprecierea gravității încălcării ca atare în scopul determinării unui quantum de plecare al amenzii. În al doilea rând, gravitatea încălcării este analizată în raport cu caracteristicile întreprinderii vizate, în special cu dimensiunea și cu poziția acesteia pe piața relevantă, ceea ce poate conduce la ponderarea cuantumului de plecare, la clasificarea întreprinderilor pe categorii și la stabilirea unui quantum de plecare specific. În al treilea rând, durata încălcării este luată în considerare pentru a stabili cuantumul de bază și, în al patrulea rând, liniile directoare prevăd luarea în considerare a circumstanțelor agravante și atenuante care permit adaptarea cuantumului amenzii, în special în funcție de rolul activ sau pasiv al întreprinderilor vizate în punerea în aplicare a încălcării.
- 98 Rezultă că simplul fapt al rezervării de către Comisie a posibilității de a majora amenda pentru fiecare an de încălcare, ajungându-se, în ceea ce privește încălcările de lungă durată, până la 10 % din cuantumul reținut pentru gravitatea încălcării, nu o obligă în niciun mod să stabilească acest nivel în funcție de intensitatea activităților înțelegerii sau de intensitatea efectelor acesteia, mai precis de gravitatea încălcării. Astfel, este de competența Comisiei obligația să aleagă, în cadrul marjei sale de

apreciere (a se vedea punctul 77 de mai sus), nivelul majorării pe care intenționează să o aplice pentru durata încălcării.

- ⁹⁹ În speță, Comisia a constatat, mai ales în considerentul (706) al deciziei atacate, că reclamantele participaseră la cartel timp de 12 ani și 9 luni (a se vedea în această privință punctele 60-71 de mai sus), mai precis o durată lungă în sensul liniilor directoare. Prin urmare, Comisia a majorat cuantumul de plecare al amenzii care le-a fost aplicată cu 125 %. Procedând astfel, Comisia nu s-a îndepărtat de la regulile pe care și le-a impus în liniile directoare.
- ¹⁰⁰ La urma urmelor, Tribunalul consideră că această creștere cu 125 %, având în vedere durata încălcării în cauză, nu este, în speță, vădit disproporționată.

Cu privire la motivul întemeiat pe o reducere insuficientă a cuantumului amenzii, având în vedere cooperarea reclamantelor în temeiul comunicării privind cooperarea din 1996

Argumentele părților

- ¹⁰¹ Reclamantele susțin că pentru cooperarea lor ar fi meritat o reducere mai importantă a cuantumului amenzii aplicate, din moment ce acestea au confirmat exactitudinea informațiilor furnizate de domnul M. și, în răspunsul lor la comunicarea privind obiecțiunile, au furnizat Comisiei o descriere detaliată a acordurilor SANCO.

- 102 Reclamantele afirmă de asemenea că a fost încălcat de către Comisie principiul egalității de tratament întrucât le-a acordat aceeași reducere a cuantumului amenzii ca și cea acordată grupului IMI, deși acestea ar fi cooperat mai mult cu Comisia decât grupul menționat. Reducerea cuantumului amenzii aplicate grupului IMI ar fi fost motivată numai prin faptul că acesta ar fi recunoscut încălcarea și că nu ar fi contestat faptele pe care s-a întemeiat Comisia. Or, în plus, reclamantele ar fi transmis informații Comisiei și ar fi clarificat sau confirmat fapte importante care au facilitat investigația și pe care aceasta s-ar fi bazat în decizia atacată.
- 103 Comisia solicită respingerea motivului.

Aprecierea Tribunalului

- 104 În prealabil, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, o reducere a amenzii pe baza cooperării în cadrul procedurii administrative este întemeiată pe considerația potrivit căreia o asemenea cooperare facilitează misiunea Comisiei să constate o încălcare (Hotărârile Tribunalului din 14 mai 1998, BPB de Eendracht/Comisia, T-311/94, Rec., p. II-1129, punctul 325, și Finnboard/Comisia, T-338/94, Rec., p. II-1617, punctul 363).
- 105 Trebuie de asemenea amintit că, în cadrul aprecierii cooperării membrilor unei înțelegeri, doar o eroare vădită de apreciere a Comisiei poate fi cenzurată, întrucât aceasta dispune de o largă marjă de apreciere pentru a evalua calitatea și utilitatea cooperării unei întreprinderi, în special în raport cu contribuțiile altor întreprinderi

(Hotărârea Curții din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia, C-328/05 P, Rep., p. I-3921, punctul 88). Totuși, Comisia nu poate, în cadrul acestei aprecieri, să încalce principiul egalității de tratament.

- 106 Pe de altă parte, trebuie să se constate că reiese din cuprinsul punctului D 2 din comunicarea privind cooperarea din 1996 că o întreprindere poate beneficia de aplicarea acestei comunicări dacă, înainte de trimiterea comunicării privind obiecțiunile, furnizează Comisiei informații care contribuie la confirmarea existenței încălcării săvârșite sau dacă, după ce a primit comunicarea privind obiecțiunile, întreprinderea informează Comisia că nu contestă materialitatea faptelor pe care aceasta și-a întemeiat acuzațiile.
- 107 În speță, atât grupul IMI, cât și reclamantele au început să coopereze după trimiterea comunicării privind obiecțiunile. Prin urmare, reclamantele nu pot pretinde să obțină o reducere mai importantă decât cea atribuită grupului IMI, cu excepția ipotezei în care, în scopul stabilirii încălcării, cooperarea lor ar fi facilitat mai mult sarcina Comisiei decât cooperarea furnizată de grupul IMI.
- 108 În această privință, trebuie să se constate că reiese din decizia atacată că cooperarea furnizată de reclamante se distinge doar de cea furnizată de grupul IMI prin faptul că numai reclamantele au „clarificat anumite detalii de fapt” [considerentele (809) și (812) ale deciziei atacate]. În plus, reiese implicit din decizia atacată că s-a considerat de către Comisie că utilitatea cooperării grupului IMI și, respectiv, a reclamantelor avusese un grad comparabil, din moment ce acestea au început amândouă să coopereze într-un stadiu în care Comisia era deja în măsură, în special datorită cooperării Mueller, a grupurilor Outokumpu și KME, a Wieland și a Chalkor, să stabilească existența integralității încălcării în cauză. Reclamantele nu susțin de altfel imposibilitatea Comisiei de a stabili existența cartelului în integralitatea sa la momentul cooperării lor.

- 109 Trebuie de asemenea să se sublinieze că o declarație precum cea vizată la punctul 102 de mai sus, care se limitează să confirme informații comunicate Comisiei de către o altă întreprindere într-un stadiu anterior al investigației, nu facilitează sarcina Comisiei în mod semnificativ și, prin urmare, nu este suficientă pentru a justifica o reducere a cuantumului amenzii în temeiul cooperării (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, Mannesmannröhren-Werke/Comisia, T-44/00, Rec., p. II-2223, punctul 301, și Hotărârea din 25 octombrie 2005, Groupe Danone/Comisia, T-38/02, Rec., p. II-4407, punctul 455).
- 110 Având în vedere cele ce precedă, trebuie să se constate că nu a fost săvârșită de Comisie o eroare vădită de apreciere în evaluarea utilității cooperării reclamantelor și aceasta nu a încălcat principiul egalității de tratament prin acordarea unei nivel de reducere a amenzii identic, în temeiul comunicării privind cooperarea din 1996, reclamantelor și grupului IMI. În consecință, nici prezentul motiv nu este întemeiat.
- 111 Prin urmare, acțiunea trebuie respinsă.

3. Cu privire la cererea reconvențională, întemeiată pe tratamentul potențial favorabil al reclamantelor în raport cu Chalkor și cu grupul IMI

Argumentele părților

- 112 Comisia constată că grupul IMI și Chalkor au susținut, în cererile lor introductive în cauzele T-18/05 și, respectiv, T-21/05, că, la determinarea cuantumului amenzilor, aceasta nu a luat în considerare faptul că nu fuseseră implicate în acordurile SANCO

și în acordurile WICU și Cuprotherm și că săvârșiseră, prin urmare, o încălcare mai puțin gravă decât cea săvârșită de reclamante, de Wieland și de grupul KME. Argumentele grupului IMI și ale Chalkor ar ridica problema pretinsei discriminări între participanții la cartel în cadrul a ceea ce a fost considerat o încălcare unică.

- 113 Comisia susține că, și dacă Tribunalul ar admite argumentele grupului IMI și ale Chalkor cu privire la acest punct, acesta ar trebui, în exercitarea competenței sale de fond, să majoreze cuantumul amenzilor aplicate grupului KME, reclamantelor și Wieland mai degrabă decât să îl reducă pe cel al amenzilor aplicate grupului IMI și Chalkor.
- 114 Reclamantele solicită respingerea acestei cereri.

Aprecierea Tribunalului

- 115 Trebuie să se constate că Tribunalul a hotărât, în hotărârile pronunțate astăzi, IMI și alții/Comisia (T-18/05, Rep., p. II-1769) și Chalkor/Comisia (T-21/05, Rep., p. II-1895), că grupul IMI și Chalkor au săvârșit o încălcare mai puțin gravă decât cea săvârșită de grupul Boliden, de grupul KME și de Wieland și că a fost săvârșită de către Comisie o eroare prin omiterea luării în considerare a acestui element la calcularea cuantumurilor amenzilor.
- 116 Tribunalul a mai hotărât, în exercitarea competenței sale de fond, că cuantumul de plecare al amenzilor reținut de Comisie era adecvat, în raport cu gravitatea pe care o reprezenta ansamblul celor trei părți ale cartelului, și că se impunea reducerea

cuantumurilor de plecare ale amenzilor aplicate grupului IMI și Chalkor pentru a ține cont de faptul că acestea nu au fost trase la răspundere de Comisie în ceea ce privește acordurile SANCO (Hotărârea IMI și alții/Comisia, punctul 115 de mai sus, punctele 166, 167 și 189, și Hotărârea Chalkor/Comisia, punctul 115 de mai sus, punctele 104, 405 și 185).

117 Rezultă că cererea Comisiei trebuie să fie respinsă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

118 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Cu toate acestea, potrivit articolului 87 alineatul (3) primul paragraf din Regulamentul de procedură, pentru motive excepționale sau în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau la mai multe capete de cerere, Tribunalul poate să repartizeze cheltuielile de judecată sau poate decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată.

119 În prezenta cauză, reclamantele au căzut în pretenții cu privire la acțiunea lor, iar Comisia a căzut în pretenții în privința cererii sale reconvenționale. Cu toate acestea, trebuie să se constate că în esență reclamantele sunt cele care au căzut în pretenții. În aceste condiții, trebuie să se decidă că reclamantele suportă propriile cheltuieli de judecată și 90 % din cheltuielile de judecată efectuate de Comisie, în timp ce Comisia suportă 10 % din propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a opta)

declară și hotărăște:

- 1) **Respinge acțiunea.**
- 2) **Respinge cererea reconvențională formulată de Comisia Europeană.**
- 3) **Boliden AB, Outokumpu Copper Fabrication AB și Outokumpu Copper BCZ SA suportă propriile cheltuieli de judecată și 90 % din cheltuielile de judecată efectuate de Comisie.**
- 4) **Comisia suportă 10 % din propriile cheltuieli de judecată.**

Martins Ribeiro

Papasavvas

Wahl

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 19 mai 2010.

Semnături

Cuprins

Istoricul cauzei	II - 1849
1. Procedura administrativă	II - 1849
2. Decizia atacată	II - 1852
Produsele și piețele relevante	II - 1858
Componentele încălcării în cauză	II - 1859
Durata și caracterul continuu al încălcării în cauză	II - 1860
Determinarea cuantumului amenzilor	II - 1861
Cuantumul de plecare al amenzilor	II - 1862
— Gravitate	II - 1862
— Tratament diferențiat	II - 1863
Cuantumul de bază al amenzilor	II - 1865
Circumstanțe agravante și atenuante	II - 1868
Aplicarea comunicării privind cooperarea din 1996	II - 1869
Cuantumul final al amenzilor	II - 1869
Procedura și concluziile părților	II - 1870
În drept	II - 1871
1. Cu privire la cererea prin care se solicită anularea parțială a deciziei atacate	II - 1872
Argumentele părților	II - 1872
Aprecieră Tribunalului	II - 1874
2. Cu privire la cererea de reducere a cuantumului amenzii	II - 1877
Cu privire la motivul întemeiat pe o eroare de drept în aplicarea normelor privind termenul de prescripție	II - 1879
II - 1892	

Argumentele părților	II - 1879
Aprecierea Tribunalului	II - 1880
Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea principiului proporționalității	II - 1881
Argumentele părților	II - 1881
Aprecierea Tribunalului	II - 1882
Cu privire la motivul întemeiat pe o reducere insuficientă a cuantumului amenzii, având în vedere cooperarea reclamantelor în temeiul comunicării privind cooperarea din 1996	II - 1885
Argumentele părților	II - 1885
Aprecierea Tribunalului	II - 1886
3. Cu privire la cererea reconvențională, întemeiată pe tratamentul potențial favorabil al reclamantelor în raport cu Chalkor și cu grupul IMI	II - 1888
Argumentele părților	II - 1888
Aprecierea Tribunalului	II - 1889
Cu privire la cheltuielile de judecată	II - 1890